

[View the original article](#)

فرهنگ و هنر ایران

گزارش مرکز حقوق بشر در ایران از بازداشت و پیگرد هنرمندان، نویسندگان و چهره‌های فرهنگی

راديو فردا

۱۴۰۵/مهر/۱۵

«مرکز حقوق بشر در ایران» می‌گوید جمهوری اسلامی در هفته‌های اخیر فشار بر هنرمندان، نویسندگان، شاعران، موسیقیدانان و دیگر چهره‌های فرهنگی را تشدید کرده و شماری از آنان را به دلیل آثار هنری و ادبی، فعالیت در شبکه‌های اجتماعی یا بیان مسالمت‌آمیز دیدگاه‌هایشان بازداشت و زندانی کرده یا تحت پیگرد قرار داده است.

این مرکز حقوق بشری مستقر در نیویورک، سه‌شنبه ۱۴ مهر، در گزارشی اعلام کرد که شماری از هنرمندان و چهره‌های فرهنگی به صورت غیرقانونی بازداشت و در بی‌خبری نگه داشته شده یا تحت تعقیب و محاکمه قرار گرفته‌اند و در نظامی قضایی گرفتار شده‌اند که در آن اتهام‌های امنیتی، بازداشت‌های طولانی‌مدت، اعترافات اجباری و محاکمه‌های نمایشی می‌تواند «پیامدهای فاجعه‌باری» برای آنان داشته باشد.

این گزارش تأکید کرده است که فشارها به‌ویژه بر هنرمندان و فعالان فرهنگی متعلق به اقوام مختلف ایران، از جمله عرب‌های اهواز، کردها و لرها شدیدتر است.

به‌گفته این مرکز، حتی افرادی به‌دلیل آثاری بازداشت شده‌اند که مجوز رسمی داشته‌اند و نیروهای امنیتی نیز در مواردی بدون حکم قضایی به خانه‌ها یورش برده و افراد را به مکان‌های نامعلومی منتقل کرده‌اند.

اسفندیار آبان، مدیر تحقیقات «مرکز حقوق بشر در ایران» که پیشتر با نام «کمپین بین‌المللی حقوق بشر در ایران» فعالیت می‌کرد، گفته است: «این بازداشت‌ها را باید بخشی از کارزار گسترده‌تر و به‌شدت خشونت‌آمیز سرکوب در ایران دانست که هدف آن خاموش کردن مخالفت‌ها و ایجاد رعب در میان کل جامعه است.»

او افزوده است: «وقتی یک هنرمند، شاعر یا فعال فرهنگی به‌خاطر یک ترانه، شعر یا نقاشی بازداشت می‌شود، وارد نظام قضایی‌ای می‌شود که در آن اتهام‌های امنیتی می‌تواند به شکنجه، اعترافات اجباری، محاکمه‌های نمایشی و سال‌ها زندان و در برخی موارد حتی مجازات اعدام منجر شود.»

به‌گفته اسفندیار آبان، برای اعضای جوامع قومی به‌حاشیه‌رانده‌شده ایران، فعالیت فرهنگی اغلب راهی برای سخن گفتن درباره تبعیض، فقر و مشکلاتی است که جامعه آنان با آن روبه‌رو است.

او افزوده است مقام‌های جمهوری اسلامی «این را می‌دانند» و می‌خواهند در شرایطی که حکومت با شدت بیشتری با مخالفت‌ها برخورد می‌کند، راه‌های مسالمت‌آمیز بیان نارضایتی را نیز از میان ببرند.

وقتی اثر هنری به «مدرک جرم» تبدیل می‌شود

مرکز حقوق بشر در ایران می‌گوید بررسی پرونده‌های هنرمندان رشته‌های مختلف نشان می‌دهد حکومت ایران فعالیت و بیان هنری و فرهنگی را جرم‌انگاری کرده و دادگاه‌ها از ترانه، شعر، کتاب و نقاشی به‌عنوان «مدرک» در پرونده‌های امنیتی استفاده می‌کنند.

این مرکز تأکید کرده است که حتی داشتن مجوز رسمی نیز برای هنرمندان مانع برخورد نهادهای امنیتی نمی‌شود و افرادی که از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجوز گرفته‌اند نیز هدف نهادهای وابسته به سپاه پاسداران قرار گرفته‌اند.

به‌گفته این گزارش، فعالیت‌های ادبی و هنری در ایران می‌تواند به مجازات‌هایی چون زندان، شلاق، ممنوعیت خروج از کشور و محرومیت از فعالیت هنری منجر شود.

گزارش همچنین تأکید می‌کند که فشارها تنها متوجه هنرمندان سرشناس نیست و گروه‌های کوچک ادبی، باشگاه‌های کتاب، محافل شعر و موسیقی و فعالان ترویج زبان مادری و دیگر فعالیت‌های فرهنگی محلی نیز هدف برخورد قرار گرفته‌اند.

این مرکز همچنین می‌گوید هنرمندان زن و دیگر چهره‌های فرهنگی به‌دلیل نقض محدودیت‌های مبتنی بر جنسیت، از جمله مقررات مربوط به حجاب و آوازخوانی زنان، با مجازات کیفری روبه‌رو می‌شوند.

اسفندیار آبان می‌گوید: «مقام‌های ایران بارها نشان داده‌اند که چگونه یک پرونده سیاسی یا فرهنگی می‌تواند به یک پرونده امنیت ملی تبدیل شود.»

او با اشاره به مجازات‌های سنگینی که در ایران برای اتهام‌های سیاسی اعمال می‌شود، از جامعه جهانی خواسته است پیش از آن‌که بازداشت‌شدگان با اعترافات اجباری و احکام صادرشده در محاکمه‌های نمایشی روبه‌رو شوند، واکنش نشان دهد.

مرکز حقوق بشر در ایران از دولت‌ها و نهادهای سازمان ملل خواسته است آزادی فوری افرادی را که به دلیل استفاده از حق آزادی بیان زندانی شده‌اند مطالبه کنند، وضعیت و محل نگهداری بازداشت‌شدگان را پیگیری کنند و پرونده‌های مشخص را مستقیماً با مقام‌های جمهوری اسلامی در میان بگذارند.

این مرکز همچنین خواستار آن شده است که نگرانی‌های حقوق بشری در همه گفت‌وگوهای دوجانبه با ایران مطرح شود و مقام‌هایی که در بازداشت‌های خودسرانه و سرکوب آزادی بیان نقش دارند، هدف تحریم‌های مشخص قرار گیرند.

پایان دادن به مجازات‌های بدنی، از جمله شلاق، نیز از دیگر خواسته‌های این مرکز حقوق بشری است.

بازداشت هنرمندان در شهرهای مختلف ایران

مرکز حقوق بشر در ایران می‌گوید در هفته‌های اخیر چندین فعال فرهنگی در شهرهای مختلف استان خوزستان از سوی سازمان اطلاعات سپاه پاسداران بازداشت شده‌اند و شماری دیگر نیز از سوی مقام‌های قضایی احضار شده‌اند؛ محل نگهداری و وضعیت برخی از آنان همچنان نامعلوم است.

یافته‌های این مرکز نشان می‌دهد چند تن از این فعالان فرهنگی و هنرمندان در ارتباط با پرونده‌ای مشترک دربارهٔ تولید و اجرای یک ترانه و انتشار آن در یوتیوب بازداشت شده‌اند؛ این در حالی است که این اثر مجوز رسمی داشته است.

مهدی ناصری، رئیس انجمن شعر عربی شهرستان شوش، و عارف ناصری، فعال فرهنگی، در ارتباط با ترانهٔ «از کارون تا درخت زیتون» بازداشت شدند؛ ترانه‌ای که با مجوز اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی اهواز تولید شده بود.

حسین اهوازی و مهدی زائری، خوانندگان این اثر، نیز احضار و تهدید شدند و محمد کعبی، معروف به «ابوادریس»، و مهدی خالدی، فیلمساز و فعال فرهنگی عرب اهل شوشتر، نیز در ارتباط با همین پرونده بازداشت شدند.

این گزارش همچنین به بازداشت اسد حلفی، فعال فرهنگی عرب ۳۷ ساله، اشاره کرده است که پس از یورش نیروهای امنیتی به خانه‌اش در محله گل‌دشت اهواز به مکانی نامعلوم منتقل شد.

بر اساس گزارش سازمان حقوق بشر کارون، مأموران اطلاعات سپاه حدود ساعت چهار بامداد و بدون ارائه حکم وارد خانه او شدند، محل را بازرسی و شماری از وسایل شخصی او را ضبط کردند. تا زمان انتشار گزارش، مقام‌ها درباره دلیل بازداشت، اتهام یا محل نگهداری او توضیحی نداده بودند.

از دیگر موارد ذکرشده در گزارش، محکومیت غیابی نیما صفار، شاعر و نویسنده اهل گرگان، به چهار سال و هشت ماه زندان از سوی شعبه یک دادگاه انقلاب بندرعباس است.

همچنین وحید علیزاده رزازی، شاعر و مترجم، برای اجرای حکم ۷۵ روز حبس تعزیری به زندان تهران بزرگ احضار شده و روزبه گیلایان، نویسنده اهل گرگان، نیز از سوی همان شعبه دادگاه انقلاب بندرعباس به چهار سال و هشت ماه زندان محکوم شده است.

در پرونده نیما صفار، فعالیت او در شبکه‌های اجتماعی، از جمله دنبال کردن برخی صفحات و پسندیدن مطالب، از جمله مواردی بوده که در پرونده علیه او مورد استناد قرار گرفته است. در پرونده روزبه گیلایان نیز مدیریت یک کانال تلگرامی با حدود صد عضو و انتشار برخی کتاب‌ها و نوشته‌هایش از جمله مستندات دادگاه عنوان شده است.

این گزارش همچنین به بازداشت یوسف رحیمی، فعال ادبی و فرهنگی و رئیس انجمن فرهنگی و ادبی «هه‌ژه» در بانه، اشاره کرده است. او به‌گفته این مرکز بدون حکم قضایی در خیابان توسط مأموران وزارت اطلاعات بازداشت شده و تا زمان انتشار گزارش اطلاعاتی درباره اتهام یا محل نگهداری او منتشر نشده است.

رحیم مولائیان، نقاش و مجسمه‌ساز ۶۶ ساله اهل بابل، نیز به شش ماه زندان محکوم شده است. به‌گفته مرکز حقوق بشر در ایران، نقاشی‌های او و پست‌های انتقادی‌اش در اینستاگرام از جمله مستندات پرونده بوده‌اند.

این گزارش همچنین از تأیید حکم ۷۴ ضربه شلاق برای پرستو احمدی، خواننده، و هشت تن از اعضای گروه تولید و نوازندگان او از سوی دادگاه تجدیدنظر استان قم خبر داده است.

پرونده آنان به اجرای اینترنتی پرستو احمدی در آذر ۱۴۰۳ بازمی‌گردد که در آن بدون حجاب اجباری و در کنار چند نوازنده مرد آواز خواند. دادگاه علاوه بر شلاق، آنان را به دو سال ممنوعیت خروج از کشور و دو سال محرومیت از فعالیت هنری محکوم کرده بود.

شیدا صابری، هنرمند لر اهل یاسوج و ساکن شیراز، نیز از دیگر افرادی است که نام او در این گزارش آمده است. او ۲۹ شهریور بازداشت و به زندان عادل‌آباد شیراز منتقل شده است و تا زمان انتشار گزارش، دلیل بازداشت یا اتهام او اعلام نشده بود.

مرکز حقوق بشر در ایران در پایان تأکید کرده است که در بسیاری از این پرونده‌ها دلیل بازداشت یا اتهام افراد اعلام نشده و در مواردی نیز آثار هنری، نوشته‌ها یا فعالیت آنان در شبکه‌های اجتماعی مستقیماً مبنای پرونده قضایی قرار گرفته است.

بیشتر در این باره:

کمیته حقیقت‌یاب سازمان ملل: ایرانی‌ها میان سرکوب حکومت و پیامدهای جنگ گرفتار شده‌اند

این مطلب بخشی از:

گزارش‌های خبری

فرهنگ و هنر ایران

بایگانی

سیاسی

ایران